

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vita S. Rochi

Diedus, Franciscus

[Mainz], um 1494-95

Rochum: patre Iohanne: matre vero libera nomine genitum constat [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-299702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299702)

Rochum: patre Johāne: matre vero libera no-
mine genitū cōstat. Is patriā habuit montē
pessulanū: que olim Agatha sive Agathopon-
lis appellabatur Narbonensis gallie oppidū
nō ignobile. cui alijsq; nōnullis pater ipse nō tyrānoꝝ mo-
re: sed iusticia: integritate: prudentia: diuino timore: suos
rūq; oīm beniuolentia ⁊ gratia imperauit. Qui tācti mī-
litarē disciplinā p omnē fere etatē exercuit: et in ea versan-
tus est. seculi tamen hui⁹ molliciem: illecebrasq; veluti ca-
duca paruq; momenti aspernatū. Omni fide ⁊ caritate
deū coluit. non ignarus homini deū timenti nihil vspiam
desse. fortunatq; omnes ad eū vndiq; cōfluere. omniaq; pro
votis illi cedere. Quapropter deū immortalē in rebus
omnibus agendis auspice sibi pposuit. Is vxorē infecundā
ac sterile ad senectā vsq; pductā. ignarus quo pacto prolē
ex ea cōpararet. quā mirū immōdiū optabat. Quā omibz
a natura insitū est. posteros ex nobis quibz ppetuari cen-
semus appetere. Adhortat ut immortalē deū ac virginē
saluatoris genitricē supplex adeat oratq; sibi filium dari.
Omibus vtilē ac fructuosum: deo gratū. Cui⁹ gloriā nō
tueatur modo. verū augere ac illustrare cōtendat. Cōiun-
y viro obsequēssima. oculis in celū erectis. dei ac virginis
opem his verbis implorat. ¶ Te rerū oīm parens. regē
mūdi regina virgo. mortaliū spes vnica. afflictōꝝ omniū
iucundū ac dulce refugiu. Tuus ope cūcti mortales vti-
mur. seruos tibi deditos in te ac tua erga omnes pietate
et misericordie sperantes ne deseras obsecro. votisq; nris:
si modo christiane reipublice cōducas: annuito. Optam⁹
em̄ filiu. nō ut patrimoniu augeat. fortunās cōquirat. res
humanas p libidine misceat. sed ut illas pauperibus cro-
get. tibi deseruiat. laudem et gloriā tue maiestatis p̄dicet.
pro te ac nois tui amplitudine cruciatus omnes: mortēq;
subire nō dubitet. His dictis. mulieri visum est deū ac vir-
ginē eius annuisse votis. Domū itaq; reuersa virū cōuenit
Remq; omnē aperit. Honestū cōsortiu. diuinūq; cōiugiu
ineunt. ac filium genuit. Erat annus hic ab incarnatione
a ij

verbi Millesimus ducentesimus nonagesimus quintus.
Olimpiadis vero Quingentesime nonedecime annus se-
cundus Quo Rochus ille felix et diuinarū rerū peritissi-
mus in lucē emerfit. Cuius nois interpretacōnes ceteris re-
linquamus. cū multe variegq; ab eruditis uiris describātur
Hoc vnū tamen fateri audeo. virū fuisse omnibus sceleri-
bus eritū: virtutibusq; refertū. Nec mirū cuiptā videat.
hunc deo aspirate genitū. Nā q̄s neget multaq; diuini spi-
ritus aurā ingeri posse: et ab ip̄o deo quedā sobolis prin-
cipia infundi. ac deū cū hoīe charitatis cōmunionē habe-
re. Ex qua quidē gratie sequūtur. quarū auxilijs hominē
hoc pacto generari nō absurdū videt. Nec mirū hoc eius-
cemodi existimes: vt que fabulis pdita sūt. apud phryges
de atti. apud bithinidas de herodoro. de endimione ap̄d
archadas. et apud Romanos de numa. Quos om̄es cū
immortalibus cōsortiū habuisse fabulantur. diuinitatēq;
inquit sapientū cōgressus minime aspernari. Vana hec
et gentilibus ppria. et cū tempestate demones: diuina tū
pmissione. p arbitrio agebant. Hos vere qui sacrosanctā
ecclesiā imitamur. sic Rochum genitum arbitramur vt
Joannem baptistā ex helisabeth et zacharia senio iā cōn-
fectis. diuino afflatu. eoz bonitate et erga deū fide geni-
tū fuisse credim⁹. Mater itaq; mire pulchritudinis puen-
rū et rubra cruce in pectore signatū: cōspicata obstupuit.
Sūmaq; voluptate affecta est: existimās eū deo fore gra-
tissimū. Illūq; pprijs vberibus educare decreuit. Qui sicut
miraculo cōceptus ac genitus. sic bonitatis ac sancti-
monie signa p̄sagiaq; sanctissimus infans p̄stauit. Nam
cū mater in beate virginis memoriā mercurij et veneris
diebus semel tantū vefceretur. Puer quoq; ut et ip̄e hon-
norē deo redderet et inedie corpus tenella etate disponer-
ret. iisdem diebus semel tantum lac ex vberibus hausit.
Cūq; ad quintū etatis annū puenisset. ab apostolo paulo
edoctus vt corpus castigaret et in seruitutē redigeret. cū
bo potuq; parassime utebatur. Duodecimū vero agens
annū delicias om̄es et magnificos apparatus. impenlas

amplioresq; sumptus profusus abiect: in pauperes et ege-
nos liberalitatē cōplecti maluit. Exteros p̄terea et pere-
grinos eque ac p̄pros cūes dilexit: hilari facie: sermone
fere diuino: hūanitate: dignitate: animiq; splendorē ceteris
omnibz id etatis p̄latus euidē se mortalibus prestetit.
Pauperes vero p̄ ceteris obseruare: solari: iuuareq; p̄ vi-
tū sua p̄posuit. Si quid vero tēporis illi superat, non ad
voluptates et delicias animo declinabat: sed ad sūmi dei
cultū, eiusq; vires et amplitudinē inquirēdo. Quantū etia
te poterat sumopere fretus ingenio: tantū p̄fecisse cūctis
vitis est. vt magnū et singulare nomen atq; gloriā adep-
tus sit. Johānes interim pater etate morboq; grauatus
mortē subueritus Rochum accersiri iubet, quē in hūc mo-
dū allocutus est. ¶ Tempus adest mi fili quo seculi hu-
ius tempestates: p̄cellas: fluctuationesq; deseram: et meo
operū premia cōsequar. Cū deo quoq; immortalē
si me hoc munere dignabit locū habeam. Ceterū aū te pre
ceteris omnibus diligā, et in te vno exornādo curas omnes
cogitationesq; defixerim, quedā tibi cōmemoranda existu-
mani, que ad bene viuendū cōducere visa sunt. Te itaq; p̄
superos oro ac obtestor vt mea hec p̄cepta non despicias.
Deū igitur in primis colito et saluatoris nr̄i tormēta cru-
ciatusq; sepissime reminiscitor, quibus nos saluos esse vo-
luit: humanūq; genus om̄i scelerū ac vicioꝝ labe depran-
natū: pditūq; in fonti cruore: ab im̄is acherontis penetra-
libus: eterneq; noctis in lucē reuocauit. Pupillis item et
viduis idq; genus omnibus, alieno suozūq; p̄sidio destitu-
tis open ferro. Quarta p̄terea tenacitate: flagicioꝝ om̄i
pniciosissimā, quā nemo sapiens vnq; securus est cauetō.
Nam si fortunas quibus abundamus pauperibz eroga-
ueris: si virgines parentibus atq; opibus destitutas viro
locaueris, si mulieres obscene prostitutas ab errore sub-
tractas, cōiugio deuinzis, si deniq; clementiā obserua-
ueris, scito te hominibus ac ip̄i deo gratū fore, si hosp̄i-
taliatē celebraueris, si morbo grauatos adire et manū

bus tractare non indignū putaueris. cūcti mortales dei
cōsorcio te dignū iudicabūt. ¶ Rochus obtemperaturū
se patri promittit. qui paulopost e vita migravit. Iustis
itaq; exequijs patricio more. solemnī pompa pactis dum
sanctus hic adolescens in lachrymis adhuc esset. patrisq;
funeribus augetur. priusq; vice simū exegisset annū: ma-
trem squalore. meroreq; cōfectam amisit. Eorūq; igitur
que pater monuerat non oblitus. nō inerte aut socordie
non luxui aut vicijs deditus. non lasciujs aut nequicjs
pensundari passus est. Verū luce doctrinā imitatus. qui
inquit. Tendite que possidetis. elemosynam date. faccu-
losq; vobis facite qui non veterescūt. thesaurū indeficien-
tem in celis disponite. quem fur nō a propriat: neq; tinea
corrūpit. Hereditarias opes egenis clam in partē. christi
dogmata imitatus. Qui vetuit huiuscemodi distributio-
nes in p̄tulo fieri: ne suā quisq; distributor in hoc secu-
lo ex ea gloria mercedem caperet. Sanctiq; dexterā: sin-
istre manus negotia in pauperū largicōnibus ignora-
re. Exhausto igitur ad del et virginis honorē ac laudem
peculio. Paternisq; monitis. quantū ei p̄ etatē licuit stu-
diose pactis. patrie se parū prodesse ratus. principatu se
abdicauit. Patrioq; oppidis que a patre susceperat pre-
fecto ac summa republice tradita. ipse in italiam proficisci
statuit. Breuī quadā coccinea veste indutus. viliq; pallio
lo supraposito. pileo: pesa et baculo s̄p̄p̄is. pedibusq;
perone munitis. nullo comitante Romam versus iter di-
rigit. superatq; alpium iugis et amfractibus italiam in-
gressus ad oppidū a spulit. quod accole aquā pendentem
nominant. Idem em̄ sciuissima peste verabatur. Qua re
intellecta Rochus ad hospitale cōfestim se cōtulit. vt pau-
peribus egrotantib; inseruiret. Eucatoq; vincencio hos-
pitalis magistro: eum sic alloquitur. ¶ Sentio locum
hūc peste laborantibus refertū. neq; vnū esse qui a cete-
ris destitutus solus his inseruias. Quod cū ita sit vt me
tibi sociū adūgas oro. quo facilius eos curemus. Iuua

bo te donec vita superet. Tui vincentius Et si mi hospes
non vulgaris tua est erga proximum charitas: et in deum
fides. Tua tamen eras adeo tenella et formae tue prestan-
tia laborem hunc assiduū: immensumque fetorem minime
patieris. Ad haec Rochus Nonne in sacris codicibus legi-
tur Divino fretis presidio nihil esse difficile. Si modo actio-
nes nostras ad eius cultum nulla mortali spe pellecti tendi-
mus. cuius amore huc accessimus. Scriptum est enim Quod
cumque vni ex minimis meis fecistis: mihi fecisse existimo.
Negat vincentius Rochum id sine maximo vite discrimi-
ne experiri posse. Peste gravatos omnes esse plurimosque
dictum extingui. neminem autem evadere. deum ipse testatur
Cur inquit huic tanto periculo te obsequas. mortisque expo-
nas. Quot hic sint lacrymae: quot clamores: quot ulula-
tus: difficile dictum est. Contra nihil voluptatis: nihil otii:
nihil denique quietis est. At Rochus. Nonne scriptum est.
Ubi manus est periculum: ibi et praemium longe maius esse
necesse est. Non enim unusquisque civica: vallagij: murum: obsi-
dionalis corona donabatur. Sed qui civem Romanum
ab hoste servasset. aut vallum transisset. murum primum con-
scendisset. seu civitatem obsidione liberasset. Que omnia ut
magna et ardua. ita et immortali gloria merito prisca illa
etas decorare consuevit. Si igitur hac vana et mortali glo-
ria pellecti: non opes modo ac vires Verum vitam animamque
effundere non dubitarunt. Cur nos qui christum imitamus
vite parcamus. praesertim cum in sacris litteris habeamus
Non coronari nec supernos lares ingredi: locum ve in celo
definitum habere: ubi perpetuo evo fruuntur. nisi eos qui les-
sitime certauerint: et animam suam odio habuerint. Facigi-
tur obsecro. ut egrotos adeam. Tum vincentius hunc ho-
minem quasi a deo missum existimas. veritus ne se eum repel-
leret: deum ipsum ad iracundiam excitaret. suisque egrotis boni
auxilio et salutis fore. Quapropter eum ad valitudinarios
ducit. Quorum omnium dextras tangit: signoque crucis co-

munitos peste liberat. ac dum ciuitatē lustrat idem sedulo agit. Qua ex re stupor omnes inuadit. At peste soluti. deum eiusq; nomen ad astra tollit. Hunc vero e celo missum. diuinitusq; in tanta mortalium clade donatum arbitrantur. Quibus itaq; et incolis quos in pristina valitudine reducereat Rochus iubet ne eius nomen prodāt. Quod ipsoq; illo relicto cōfestim cesenā (togate gallie vr̄bem) eodē morbo correpta. p̄fectus: eam incolumem redit. Quibus confectis Romā longius itineribus cōtendit. quā supra ceteras italie vr̄bes infectā: cōtaminatāq; p̄ferat. Quo delatus ad britonicū quendū Cardinale: bonitate et moribus parē diuertit. qui apud pontificē martimū: summe auctoritatis erat: et habebāt cūcti eū deū gratissimū. et sanctimonie specimen esse p̄dicabāt. Cui Rochus errata sua cōfiteri voluit. euaristiaq; ex ip̄i optumiri viri manibus sumpsit. Qui cū faciē Rochi intueretur: et ex ea diuinū quoddā lumen emicare cōspexisset obstupuit. maximaq; illū veneracōne p̄sequebat. Orauitq; vt vr̄bē peste pene obruta liberaret. Urbem in quā christi sedem quondā orbis terrarū caput. sanctoꝝ hoim domicilij. bonarū artij ac liberaliū disciplinarū olim nutrice. ac diui petri tēpitate: innocentij viroꝝ hospiciū. Recim mērito. mūdi caput appellatā. At Rochus Hortaliū inquit Reuerende pater salus: morsq; a diuino rerū opifice pendet. Ille enī voluptatibz: nequicijs: ceterisq; sceleribus implicitos: et ad peccandū p̄ciues dānat. Itē virtutibz: morūq; integritati ac iusticie deditos p̄tegere ac fouere nō desistit. Ille egrotos liberat: mortuosq; ad vitā reducit. Eum itaq; orato. q̄ neminē ad ip̄m cōfugientē repellit. crucisq; patibulo suffixis manibz oēs euocat. illos amplecturus q̄ ad eū cogitacōnes conuerterint. Ereptis tñ ad celū oculis deū sic orat. ¶ Et si clemētissime pat̄s Cardinalis huius sac̄tissimi p̄ces. multo plus p̄dēris ap̄d te n̄ra oracōe habent. tñ ut gl̄e sue splendor: nom̄isq; amplitudo clarius eluceat. Preces meas ad te profundere non dubitauit.

Patiare urbem hanc sacrosancte ecclesie sedem pietate atq;
clemētia tua ab hac seuissima cōtagione liberari. Virūq;
hūc sanctissimū in crucis tue signo ab omni periculo ser-
uari. ¶ Quia oracōne habita Rochus cruce Cardinalis
frontē regnat Ita ut eius impressio cutē penetrat. Ac si
cauterio crux fuisset iniusta. Domū itaq; cardinalis egressus
suis a cōpluribus postulatur. quid sibi crux illa significet.
Quibus ille. vir quidam diuinus me ut a peste seruarer.
cruce hac muniuit. Laudabant nōnulli. Alij quāplures
Cardinalem ut crucē deponeret que faciē dehonestabat
hortabātur. Pudore ductus Cardinalis domū reuersus
Rochum orat ut crucē ei demat: ne cōmibus ludibrio sit.
Ad quē Rochus. Nemo seruoꝝ est reuerende pater: quī
dñi sui militis aut imperatoris insignia ferre nō gloriē.
Quia ppter Andreas et petrus apostoli cruce suffigi non
modo nō turpe sed etiā gloriosum putauerunt. et illā tā acer-
bam mortē pati voluerunt. vt christū pceptorē imitari vi-
derentur. Franciscus itē paulo supra etatem nostrā vir
sanctissimus. stigmata suscipere in victorie et glorie signū
nō est veritus. Cui tu igitur hoc cōtemnis? In quo dei
filius vt te ceteros saluaret summo dedecore clavis affixus
hastāq; cōfossus est. ferto igitur vite: salutisq; vixallū. quā
gratiā cōsequaris. Legitur em̄ Qui ad vitā vult ingredi.
cruce tollat. etiq; sequat qui sibi met nō peperat. Quibus
dictus Cardinalis cōfestum acquieuit. crucēq; gestare stan-
tuit. et Rochum ad pontificē deduxit. Illūq; esse docuit
qui ei crucē humiliter. Rochus autē in terrā pstratus: et
ad pontificis p̄des puolutus. lachrymis eos rigat. suū
rūq; peccatoꝝ veniā deposcat. Pontifex hominē cōspican-
tus veniā nō indigere inquit. diuinūq; esse hominē affir-
mat. Tum Cardinalis vnde hanc in eo prestantiā cogno-
uerit rogat. Cum prius inquit hūc cōspectimus. ex eius
oculis radij quidā pfundi videbātur. qui nos in admira-
tionē ac stuporē deduxerunt. Ad Rochūq; cōuersus. qua
patrie. quibusue parētib; ortus esset interrogat. Rochus
vero: siue ut pontificē cōtemplaret. cui celestis regni clades

• Potestasq; soluendi ac dissoluendi concessa erat. sup qua
petra omnis ecclesia constructa est. Aut forte veritus ne
si patriā parentesue ediceret. omnibus cognitus ab insti-
tuto detraheret: subintrat. Impetrataq; a summo ponti-
fice venia Cardinalē secutus est. cuius cōubernio trieni-
mo vsus Cū e vita Cardinalis decessisset Rochus Rome
amplius morari noluit Urbēq; egressus: et oppida queq;
finitima circum: et peste interceptos diuine crucis impres-
sione saluat. Rochi virtute summū deum colebāt lauda-
bātq;. Et scilicet tantū homini tribuisset vt mortuos ab
inferis pene renocaret. Qui cū omnē fere rogatā galiam
morbo correptā liberasset in transpadanam urbem truci
pestilentia vexatā se contulit. et ad hospitale quoddā dīo
uertit. In quo vti benigne susceptus: ita egrotantes pro
more ad vnū videt. signat. saluat. Labore igitur somnoq;
grauatus lectulo se p̄sternit. ac dū quiesceret amenissimā
vocem in somnis audit. Roche mi. qui itinera. algorem.
inediam. ingentesq; labores p̄pessus es. dolorem quoq;
ac tormenta et corpis cruciatus meo intuitu te pati ne-
cesse est. Cuius vocis dulcedine ext̄p̄fectus. acuta febre
(tanq; gladio sinistra coxa trāsfixa) se grauatim sensit.
Ita ut cū ardore doloreq; nullā quietē cōparare. nec voci
quidē tēperare posset. oculis ad celū directis inq̄t. Et si an-
tea dulcissime ihesu me seruū tuū esse existimauerim. Nūc
vero cū me tormentoꝝ tuorū parte donaueris et me illis
dignū fegeris: carū nō tibi ac iucundū esse cōpertū ha-
beo. Cuius amore dulcia hec mihi videntur. p̄ quo mor-
tem quoq; non subterfugio. His dictis aurium clamare
occepit. Infirmi vero qui affatim eo ducebantur. omnes
in Rochum cōdamant. orantq; ut sileat. ac dolores qui
damore nō tollūtur patienter vti ceteri serat. Et sanctus
ille charitate ardens. ne ceteris impedimento esset. hospi-
tale exiit seq; ante fores humi prostrauit. Pertrāscentes
autē hospitem obiurgabāt iubebātq; illū introduci. existi-
mātes id hospitis incuria factū. Negat hospes cū cete-
ris morari velle. ne illoꝝ quietē perturbaret. Qua de re insa-

nis ac demens ab omnibus habitus, ex vrbe pellitur.
Tum Rochus deo comite baculo innixus ut potuit ad
nemus vrbi vicinū prorepsit. Tum vero grauissimo do-
lore premeretur ad arborē cornū quādā cōstitit, ibiq; al-
quantisper cōquieuit, mox in proximū quoddā tuguriū
se recipit. Rursus in hūc modū precatur. **Q**uantū ma-
testati tue debeam mirissime ihesu, qui seruū tuū experiri
noluisti. Eumq; meritis excruciare tormentis nō ignoro
Quoniā egronis fortasse nō ea charitate, vt amor in me
tuus expostulat opem tulerim. Imbecillitati nostre tua
clementia ignoscas obsecro, nam q̄s mortalū est qui pro
meritis tibi valeat inseruire. Itaq; ne destituas me ihesu
clemētissime: neue solū hic interferarū seuerā omni destitu-
tum p̄sidio cadere patiaris. Deus autē admirabilis, qui
seruos suos nūq; deserit. Hubeculā cōtestum e celo demisit,
que ad tuguriū hostium delapsa aque fontem sub ipis
Rochi pedibus profudj, qua scaturigine mirū inmodū
oblectatus Abluto corpe et aliquantulū refrigerato: dolo-
rem illū acerbissimū aliqua expte lenisse visus est. Quem
quidē fontē ad hęc ipsa tēpora seruātū intuemur. Verū ne
potū modo, sed et abū ei tribuisse videret, ne iuredia per-
ret et gratū sibi esse illū ostenderet. Ceteris quoq; tolerā-
di exemplū p̄beret. Virū quoddā et antea inauditū pos-
tentie sue testimonū tulit. Rus em̄ quodpiā huic nemori
vicinū: frequentibus edificijs, maximo sup̄ erectis erat.
Quo primores illius ciuitatis cōfugerāt, quos inter Bot-
hardus famulus nō ignobili, vir opulentissimus erat. Die
seruos q̄sp̄lures habuit, canesq; ad venandū aptos. Ex
quib; vnus ad mensam heri audacius p̄gressus cū Bot-
hardus discubisset: panē p̄ter cōsuetudinē ex ei⁹ manu
rapuit. Inde q; p̄fugiens ad Rochum defert. Verus hoc
parufecat: familiaritati: necessitatiue tribuens. Verum
cū sequenti die in prandio et cena idem fecisset. Ira cōcū-
tus Borhardus, seruos quasi cibum nō p̄bentes, cōuictis
prosequitur. At illi Cibū huic ceterisq; cambus hęc vi-
uit deus prestam⁹ inquit, et qd sibi hoc velit ignoram⁹.

Quod cū audiūisset si demuo canis id moliretur: illū se-
qui statuit. Venit paulo post panēq; vti ceperat: rapuit.
Bothardus vero cōfestum cibo relicto illū fugientē sequi-
tus est. qui panem ad Rochi tuguriū demisit. et recli-
nato capite panē porrexit. Quē Rochus accipiens bene-
dixit. At Bothardus qui illū cōtinenter obseruauerat stu-
pore cōpressus inquit. Inextricabiles sunt vie tue iesu ad
mirabilis infinita potestas tua. singularis bonitas: et in-
homines tibi seruientes immensa pietas. Qui esurientes
bonis implet: diuites vero qui opibus magis q̄s tibi in-
seruiūt egenos reddis. Quiq; helie coruo ministrāte cibū
p̄buiti. Accensus igitur diuino ardore Bothardus: pro-
tinus ad Rochi tuguriū puenit: illūq; humi prostratū
interrogat. Quisnam esset. aut qd mali pateretur. Tum
Rochus eū obsecrabit: ut procul absistat. Se cū peste
vecari nūciat. Bothardus domū reuertens: secū sic ani-
mo volutat. Deum miserū et infelicem: diuinoq; lumine
orbatū. Canis hic meus: cui ingenū natura negauit et
brutis anumerauit. cuius vitā: mortēq; idem existimari
licet. Miselli huius egrotātis cōmiserens: tanta indu-
stria: tantoq; artificio ei cibum quesuit. inuenit. attulit.
At ego: qui diuicijs habundo: cui a natura ingenū tri-
burū esset cōmiserendi vis nō ignarus Bonū nullū apd
deū immortalem absq; premio dimitti. Operūq; meoz
mercedem expecto. Patiar ne sanctū hūc hominē solum
inter ferās et vepres. ab omnibus delectatō inferire. Auer-
tat deus tantum crudelitatis aut seuitie in me cōtineri.
Ad Rochum itaq; ex templo reuersus: his verbis eū ab-
locutus est. Sentio me beatissime vir deū: req; simul in-
iuria affectisse. crudelitātēq; in te exercuisse. Reuersus itaq;
tecū in hoc tugurio mansurus sum: nec domū rediturus
priusq; bonā valitudinē adeptus fueris. Tuus hic ad-
uentus Rochus inquit. Eo mihi gratior. quo diuina pru-
dentia potius q̄ humano cōsilio factū existimo. Que boni-
mā corda rore sui spiritus pfundit. que futura omnia ab
eterno prouidit. que bonū nullū sine amplissimo munere

pretermittit. malū autē nullū qđ nō puniat: et iusticiā clemē
mentē inuictrā: omni seueritatis rigore omisso: complexa
est. Neq; adeo in bonos: pietatis sue oculos defixit: vt
malos deseruisse videatur. Eis autē quos elegit viā rectā
ostendit. quēadmodū in te fecisse cōiugio. Qua ex re mihi
pspicuū est. Posteaq; rubore ac timore omisso: illi infero
uire desideras. te gratū illi esse. Perge itaq; ut cepisti. quo
felicitatē cōsequaris. quā deū tibi promississe videre mihi
videor. Hec et q̄s plura alia dū diuini hoīes fabulātur. tan
tū huiuscemodi sermones ptraxere. ut fame premi inciper
rent. Admirariq; sunt mirū immōdū: canem ut cōsueuer
rat panē non attulisse. Gothardus itaq; Rochum allo
quitur. Quo pacto mi pater cibum tibi cōparabo. Cui
Rochus Futura nequaq; querenda sunt. Vodo spem
nostrā in eū locauerimus. qui recto iurē omnia regit. qui
necessarijs in rebus nunq; defuit. in superfluis vero nunq;
abundasse visus est. Tamen primi parentis errore: mor
talibus inuictū est. vt labore sudoreq; sibi victū acquirere
Tu itaq; baculū: perā: pileū: palliūq; sumito. et circūuicti
na loca plustrāto: ac panē ostiatim mendicatio. Nullum
equidem pater (Gothardus inquit) lehorē subrefu
gio. modo deo immortalī tibiq; cōplaceam. verū omnes
qui hec loca incolūt me norūt. nec sibi vnq; psuadebunt.
De aut tante sanctitatis esse: aut in tantā incidisse misē
riā vt mendicare debeam. Sequere christū et apostolos
Rochus inquit. Qui quāuis dei filius esset: cuius verbo
cūcta ex niblo creata sunt. tamen a mortali bus victū que
rere deus et homo nō erubuit. Qui vero eū sequebantur:
relictis omībus. mendicare sibi gloriosum existimauerūt.
His motus Gothardus lectus. placentiā profectus est.
Hic dum quasdā vānos pcurrit et panē petit. cū illū dī
tissimū esse cūcti nō ignorarent. ab omnibus ludibrio est
habitus. Ad amici tandē cuiusdā ostium declinat. quo sa
miliarissime utebat. Cū vero ab eo cognitus fuisset. ira
cōcatus amicus Gothardū quibus potuit cōuictis et cō
tumelijs impetit. ac si patrimonū optinuis vir ille qđ erat

amplissimū. p̄fusissime cōtriuisset. Cur inquitens panē ca-
nibus parcius nō exhibuisti. quem si moderate illis tri-
buisses: hac misera careres. ac domi te sine familie tue de-
decore cōtineres. Si vero tantillum prudentie aut sapi-
entie in te fuisset: domi potius inedia mori. q̄ tuoz inui-
ria mendicare debueras. Uerū postq̄ ad hāc inopiam:
egestatēq̄: tua culpa: tuis erroribus prolapsus es. Uire
miser. Abi hunc scelerate. Abi familie tue dedecus. mallico
securiq̄ dignus. Recessit igitur gothardus. iniurie cōtra
meheq̄ impatiens. Querebat em̄ amicū cui plurimū sin-
debat. nullū erga eū beniuolētie signū ostendisse. Tora de
hinc vrbe plustrata cū duobus vir panibus ad Rochum
regreditur. et illi rem omnē aperit. Tum Rochus. Amis-
cus ille tuus: qui dei serm̄ despexit peste sauius dolore
ingenti veratur. & vitaq̄ hac luce migrabit. Illoz tamen
ignorantie cōmiserendū est. Quapropter ciuitate visere
egrotosq̄ in dei virtute sanare statui. Tu interim hospiti-
ciolū. tuguriūq̄ hoc nostrū obseruabis. Sequēt̄ autē lu-
ce Rochus nondū liber. sumpto baculo ubiq̄ innisus pla-
centiā vt potuit. p̄ficatur. hospitale p̄ more visitat. egro-
tos hilari facies. amenissimis verbis consolatur. tangit: et
signo crucis liberat. Per vrbe autē p̄gressus: eo morbo la-
borātes in deoq̄ sperātes: ad pristinā valitudinē reducit.
Sole autē ad occasum inclinato. tuguriū repetere cōstitit.
Soluū itaq̄ p̄ siluā incedit. bruta ~~q̄~~ aduersa va-
litudine verata: ad Rochi pedes puoluta sanitate posce-
bant. Quāplūres p̄terea eū extra vrbe. rerū magnitudine
mori. p̄secuti sunt. vocēq̄ de celo missam audire daman-
tem. Roche Roche. orationē tuā exaudim⁹. sanitatēq̄
tibi donauimus. In patriā itaq̄ deo aspirante. reuertere
penitentā aucurus: ut sanctorū. nūm̄ero ascribaris. Ob-
stupuerūt cūctoz. animi. qd̄ nouū et inauditū nomen au-
diuissent. Ex his vnus deo acceptus arbitratus Rochū
illū esse: qui infirmos sanabat. certior tamen fieri cupiens
Siluā ingressus ad Rochi tuguriū se cōtulit. ibiq̄ eo in-
uenit. Salue inquit Roche sanctissime. cū p̄spectū habeā

deū tui miserū. sanitate bonāq; valitudinē tibi reddidisse
et te in patriā reuocasse. priusq; hunc discederes te visere
volui. Et q; deo te gratissimū esse pcepim⁹. urbē hāc non
strā et nos oēs ac fortunas nras tibi cōmendam⁹. et tuo
auxilio fouendas tradimus. Rochus qui nemini adhuc
nomen suū pdiderat. quis te inquit nomen hoc meū esse
edocuit. Ille rē ut acta est enarrat. Rochus primo autu
mās neminē pter se vocē illā audiuisse. hunc quoq; intel
lexisse didicit. Senibus ad terrā flexis hunc orat ne mori
talū cupiā aperiat eū Rochū esse. vt ignotus liberet su
ne animi molestia in patriā redeat. Ille se facturū pmit
tit. Gotthardus autē pauloante. p̄ste Rochū sanctū sau
ciū vix ambulare potuisse. mox liberū et incolumē euasisse
cōspicatus. diuino munere id factū existimās: maiorē ven
neracōne illū est psecutus. Ad quem conuersus Rochus.
quibus potest racōnibus hortatur: vt in siluis vitā dege
ret: et deo inferuaret Qui docet in doctrina. qui exhortat
in exhortādo. qui p̄est in sollicitudine. Sacculū itē cōterat
q̄ tinea nō formidet. talēq; se superis p̄beat in tū celesti
cōsorgio dignū illi existimēt. Cū vero ad mortē ambo p
uenerint vti in hac fluctuosa rerū ambage. erūnarū labo
rūq; socij extitissent. ita in vna diuino lumine fruerentur
Quo inq̄t viso mi Gottharde: nihil vltēius queris: nihil
aspicis. cū in eo sint omnia: que ad p̄fectā diuinitatis ma
lestatē currūt. ita ut nullā facieratē reddat. Verū enixius
aliqui spectātes: quo magis illū intuent. eo magis videre
cupiūt. **Iuxta sacrum.** Spiritus me⁹ supra me⁹ dulcis. et
q̄ me cōtū adhuc esuriūt. et q̄ me bibūt adhuc sitiūt. **Eya**
igit mi gottharde: illū sequere: q̄ et nullo creauit oia: qui
nos oēs non amat solū. sed fouet et cōplectit. qui nō fortu
nas nostras. nō viros: non liberos: non deniq; mortau
lium rerum quicq; verū cordis ardorē eius amore et cha
ritate accensum. non suo sed nostro cōmodo optimi pa
rentis more requirit. **Cui Gotthardus Diue pater inq̄t**
Sero me omnia saturū Si modo tecum peregrinari
passus fueris. Itinerisq; comitem me tibi adiuuabis.

b ij

Aut saltem vnamecū hic aliquāisper immobilis fueris
quo disciplina ista tua imbutus. facilius heremi incōmo-
da sufferam. Quō cū Rochus intellexisset: non parū huic
viro. iam ad bene beate recteq; viuendū inclinatio se p̄su-
turū ratus. mutato cōsilio morā dierū aliquot sub veteri
solitoq; tugurio. cū Gothardo traxit. Quo tpe Rochus
diuinariū rerū peritissimus. pauli heremite dogmata: hie-
ronymi: antonij. ceterozūq; qui in heremo viā cōtriuere
instituta Gothardū edocet. Quibus pactis: relicto in silo-
ua Gothardo Rochus deo comite longis itineribus in
galliam delatus est. Que armoz strepitu bellorūq; turbis
ne vexabatur. In patriā itaq; iter dirigēs ad oppidū quod
dam puenit. quod Rochus patruo vti iam diximus don-
nauerat. Prefectūq; eius loco suffecerat. Is in templū p̄-
more cōcessit. qui a lictoribus cōprehensus (explozatorē
enī illū arbitrabatur) in vincula cōiectus ad principem
deducitur. A quo quisiā esset interrogatus Ihesu christi
seruū et peregrinū esse inquit. Orauitq; vt vora sua prose-
qui eū sineret. Princeps Rochum ob habitū et squalorē
rem haud quāq; agnoscebat. illūq; in carcerem ceteroz;
omniū maxime tenebrosū. belli suspitione: formidinetq;
cōpressus detrudē iussit. et custodibus imperauit vt illum
diligenter obseruarent. Qua ex re Rochus deū immo-
talem id genus erūnarū. qd̄ grauissimū videbat. vt illum
elegisse arbitratus est. illi gratias habens qd̄ omni crucia-
tus genere eū dignū feceris. Carcerē itaq; ingressus. tene-
brarū: fetoris ac scorpionū focus: ad terra rediāto ge-
nu: deum ac virginē orat. ne illum deserāt. virtutē prestent
quo facilius cetera incōnoda patiat. Hic igit maxime
laboribus. maxima vire austeritate: vigilijs: verberibus
corpus cedendo: tanta abstinentia ut cocum aliqd̄ sume-
re luxuriā putaret. Tantum deniq; corpus cōtriuerat vt
vix squalida mēbra humi colligeret. Quinquenniū ibi cō-
sumpsit. Quo exacto se ad extremū vire deuenisse ratus.
carceris custodes vt sacerdotē quēpiam ad eū introducāt
erorat. Deductis igit sacerdos carcerē: lumen necundē.

acceptantē. splendore p̄spicū ingredit. Qua de re mirum
immodū obstupuit. Rochū deinde intuens. et facie ip̄ius
diuinū quidpiā spirare. fulgorēq; oculoz admiratus: sem̄
an̄i⁹ factus. verbum vix eloqui ausus est. Et quid vellet
Rochū postulauit. Tūc ille ad sacerdotis pedes puolun
tus: delictoz veniā implozat. rogatq; eucharistiā sibi da
ri. Sacerdos lachrymās ad principē se cōfert ac monet
q̄ modestissime graui iniuria deū affectū esse q; sanctissī
mū hominē om̄i p̄f̄is scelere alienū qui quennio iam in
carcere tenuerit: vite austeritatē. hominis patientiā. lumīn
na p̄terea in carcere visa narrauit. que oīa sanctitatis indē
cia sunt. Hac re passim p̄ oppidū vulgata. ducti pietate
oppidani videndi hoīs desiderio tenebant. et se ad carcerē
cateruatim cōferūt. Et Rochus morbo correptus cū ali
quārisper quieti se dedisset: dei v̄ciū ei in somnis visus
est. sic inquit. Tēpus est mi Roche v̄ tuā hāc sanctissī
mā animā in patris sinu collocē. Quāobrem. si qd pro te
aut mortalibz qui p̄ā oprandū posuisti. anteq; v̄ vita mi
graris. a deo oprimo maximoq; petito. fiet em̄ qd cūq; opa
taueris. Tum Rochus parēs inq̄t mirissime. qui populū
tuū ab egipcioz manibz. sinus arabici pelagio liberaſti.
Qui ioh̄ in te sperantē et vrbibus nequissimis cath̄clis
mo cripuisti. Qui ionā seruaſti. Qui nullū in te sperantē
reijcis. neminē frustra. oēs in te cōfidentes p̄ auxiliū tuū
implozātes. qui nomen aut patrocinū n̄m inuocauerint
A seuisſima p̄ seruire. p̄tegre ac tueri nō dedigneris
Nec id. Nis meritis: sed miserationis et clemētie tue mago
nitudō: oracōni mee cōcedat. Hāc p̄terea miserā et fontem
animā: tua pietate maiestatis tue cōspectu dignabere. quā
uis nihil vnq; in hac vita egerim. vt tanto munere dignū
me fuisse existimem. pietatis t̄i et clemētie tue vim erga
me benignissime h̄c ostēdito. Qua oracōe habita. deū
oprīmū maximū. clementissimū (cur? esse obiectūq; illud
beatificū viuēs adhuc in celū raptus cōspicatus) opratis
suis annuisse cognouit. Que munera c̄si rerū oīm opifex
suapte potētia mortalibz largiri potest. maiestatis tamē
b ij

se e magnificentiā clementiāq; sanctorū suorū meritis ita ex
poscentibus veluti instrumentis quibusdā in nobis exer-
cet. Voluit enī deus suo noīe demonia cūgere, serpentes
tollere, sup̄ egros manus imponētes: ad pristinā valitudi-
nē reducere. Exorata igit̄ diuine amplitudinis claritate
Rochus humi deiectus, oculis ad celiū reuolutis, artu-
busq; modestissime cōpositis, animā superis redit. Tum
vero qui ad carcerē cōuenerūt lucernas ingēssas intus p̄
quasdā runulas lucefcere inspicūt. Id ad carceris custo-
dem deferūt, qui cōfestim reclusis foribus beatissimū cor-
pus solo prostratū: ad caput et pedes lucernas ardere cō-
perit. Ad latus vero tabella his lītis inscripta inuēta est.
Peste laborātes ad Rochi patrociniū cōfugientes, cōtra
gionē illā truculentissimā euasuros. Nō vbi ad principē
delatū est: magnitudine rei cōmorus, sanctissimū corpus
sūma pompa ad templā deferri iubet. Quā ē ip̄e p̄sentia
sua exornauit. Principis vero mater cū Rochi nomen in
tabula cōspertū legeret, Filiū his verbis alloquit̄. **U**ic
nepos tuus est ex fratre genitus. Quo defuncto hīc benig-
ne tibi imperiū cōcessit, et in ytalīa extersasq; regiones
p̄fecus est. Ut vero certiores reddamur, corpus adeam⁹
In cuius pectorē si crucē cōperiemus: hūc illū esse scito.
Qua cruce inuenta, mater principē obiurgare cepit,
eius crudelitātē detestata. Cuius causa vir sanctissimus
immerita morte ⁊ familie sue dedecore extinctus est ex quo
plangor et ululatus sit Oppidani olim principis sui ca-
daver: sanctissimūq; corpus lachrymis hūmēsit oscu-
laq; defigūt. Iustisq; rite exequiis pactis: princeps ma-
gno impendio ei templū erexit. Diem sollemnē quo diuus
Rochus obiit imperat Sextodecimo scz kalendas sep-
tembris Anno christi **M.ccc. xxvij.** Olimpiadis p̄o quib;
gentesime vicesimeseptime Anno **1527.** Nō sollemnē sta-
tutūq; sacrum: ad hec vsq; t̄pa ab incolis celebratur. Cui⁹
sanctissimi viri merita atq; opa supra septimū et octoges-
simū annū ytalos latuere. Et eius corpus iā Venecijs or-
natissimo templo reseruat, religioseq; colitur. Anno vero

D. cccc. xliij. kalendas vero iulias quindodecimo. christi
fideles et Romane ecclesie prelati: quo grecorum heresim
tollerent Omnes in urbem Constantia germanie ceber
riana in unum conuenerunt. urbem illam pestis seuisima inuasit.
ita ut omnes de fuga consulerent. Arbitrati enim sunt id deu
monu opa factu: quo dei ecclesia. petriq; nauicula si nauis
fragare non possent: illam saltem agitare ac turbare conarent.
At deus clementissimus nolens republicam christianam pdes
re. dum prelati morte formidantes ad unum omnes urbem re
linquere statuisent. Adolescentes quidam germanus. christia
na religionem labefactari timens. diuino numine afflatus
supra etatem audacius patres sic alioquit. Etsi deus oim
conditor sacrosanctam Romanam ecclesiam christianamq; repub
licam et urbem hanc saluare potest. voluit tamen sanctis suis
pauptua quedam elargiri. quibus intercessoribus. mortales
vora et optata consequatur. Audio enim Rochum quendam a
gallus summa in ueneracione habitum. cuius meritis omnes
ad eum confugientes. parte liberantur. Nobis itaq; consiliu
do patres optimi ut ad illum confugiamus omnes. Cora
pusq; nostrum in uia castigemus. et sub Rochi vexillo signa
noq; supplicaciones pro urbe facite: ac illi orate ut apud
deum cuius rem agimus precibus inster: urbi sua misera
tione salute prestare non dedignetur. Adolescentis consilium
patres omnes approbauere: et solenni pompa Rochi ima
ginem omni comitante populo pro urbem deferunt. supplicaco
nes pro more ~~et~~ corporaq; ieiunijs et uerbis casti
gant. Cuius pactis. difficile dictu est. quam breui pestis
illa euanuerit. Quapropter ciues et incolae omnesq; conuen
tus: luctum et merorem in gaudium conuertunt. Et sanctum uirum
maximo honore germani quoq; prosecuti sunt. Feliciter
itaq; christianis rebus compositis soluto conuentu italiam ad
nos Rochi nomen deuolare. Ad quos tandem longo post
luminio reuersum basilicas. sacella. templeue in eius no
men construendi materiam prebuit. Ad que confugientes
imagines. statuas. uotozum argumenta. et sanctissimi uiri
opera intuentur. Que si scriptis mandare uelimus. diffi

illius pfecto nobis esset principium q̄ exitū reperire. Quo
propter consulto missa faciemus illa. ne si incuria nostra
tantoꝝ operum merita: minus laudauerimus. illi glorie
partē subtraxisse videamur. Nūc itaq; om̄es imitemur
Nūc pijs oracōnibus psequamur vt deo simul et illi ser
uientes: eius supplicationibus diuine clementie munera
consequamur.

Officiū sancti Rochi

Qongratulamini om̄es in domino diem bea
ti Rochi cōmemorantes in cuius cōmemora
tione letatur ecclesia. plebs exultat et angeli
dulcē dāt melodia dicentes: gloria tibi dñe
qui talem virū in cōfessorem elegisti. Ps̄ Beati imma
culati iſt̄ via qui ambulāt in lege dñi. Gloria. Oratio
Eus qui es gloriosus in gloria sanctorū. cūctis
ad corū patrocinia cōfidentibusque penicōnis sa
lutarem prestas effectū. concede plebi tue: vt in
tercedente beatē Rocho cōfessore tuo: que in eius celebri
tate se deuota exhibet. languore epidimie quā in suo corū
pore protuli nois gloria passus est sit liberata. et tuo nou
minū semp sit deuota.

Epistola Ad Thimotheum.

Charissime. Demor esto ihesum christum resur
rexisse a mortuis ex semine dauid secundū euangeli
um meū in quo laboro vsq; ad vincula. quasi
male operās. sed verbū dei non est alligatū. Ideo omnia
sustineo. ppter electos: vt et ipi salutem cōsequantur que est
cū christo ihesu in gloria celesti. Tu autem assecutus es
meam doctrinam. institutionē. propositum. fidem. longan
imitatem. dilectionē. patientiam. psecutiones. passiones.